

Lystrup før og nu

Stationen før:

Købmændene i Århus havde brug for en jernbane, der kunne fragte varer mellem byen og en isfri havn. I 1877 blev anlagt en privat bane fra Østbanegården til Ryomgård, hvor den i 1879 blev lænket sammen med Randers-Grenå banen. I 1881 blev banen lagt ind under DSB.

Den lille landsby Lystrup blev med sin lave beliggenhed valgt som stationsby. Det betød, at sognets gamle centrum med kirke, skole, handel, håndværkere og store gårde efterhånden blev forskudt til den hurtigt voksende stationsby.

Toget med ledvogter-huset og skrædderens hus. Toget her er på vej til Grenå fra Århus. Til højre er det gamle ledvogterhus. Det ligger der stadig (Sønderskovvej 10). Her boede på det tidspunkt baneformanden med sin kone, der var ledvogterske.

Huset til venstre er Skrædderens hus. I dag ligger det på Møgelgårdsvej 1 d. Her boede Skrædder N.P. Nielsen, der sammen med sin kone, fru Sørine, drev en skrædderforretning indtil slutningen af 1950'erne. De havde en stor hånddrevet rulle på loftet, hvor man kunne få rullet sit vasketøj.

Fra 1877- 1881 er Lærer Steensgaard formand for sognerådet, og ved stationens indvielse d. 1. december 1877 holdt han indvielsestalen. Han har sikkert i talen fremhævet, at åbningen af banen ville få stor betydning for forbindelsen mellem baneliniens stationsbyer og deres oplande. I særlig grad var der forventninger om, at der med de tidligere landsbyers overgang til stationsbyer ville ske synlige ændringer i landkommunernes bebyggelse, erhverv og befolkningstilvækst.

Og ændringer kom der. Lystruplund, som lå nord for banelinien, havde den største del af sit jordtilliggende syd for sporene. Derfor ønskede ejeren at flytte gården til den anden side af banearealet. På den forladte jord mellem Sønderskov og banen opstod Bygaden med beboelse, værksteder, handlende og gæstgiveri. Ved stationen blev der tillige bygget kro og købmandshandel.

Lystrup Stationsvej set fra Bygaden ned mod stationen, fotograferet omkring år 1946. Jernbanen var i sig selv en af de største arbejdspladser i Lystrup, med stationsforvalter, ledvogter, banearbejdere og portører. Fra Jens Terp Laursens erindringer ved vi, at de arbejdsløse samledes på stationen om vinteren i håb om at få arbejde med snekastning.

Lige fra anlæggelsen af stationen var der uenighed om fordelingen af udgifterne ved vedligeholdelse af stationsvejen og stationspladsen. Således står der i sogneprotokollen fra den 15. oktober 1882: *Der forelå en skrivelse fra DSB med angivelse af vilkårene for kommunens overtagelse af stationsvejen og en del af stationspladsen. Sognerådet svarede DSB, at man på det foreliggende grundlag ikke ønskede at overtage hverken stationsvejen eller nogen del af stationspladsen.*

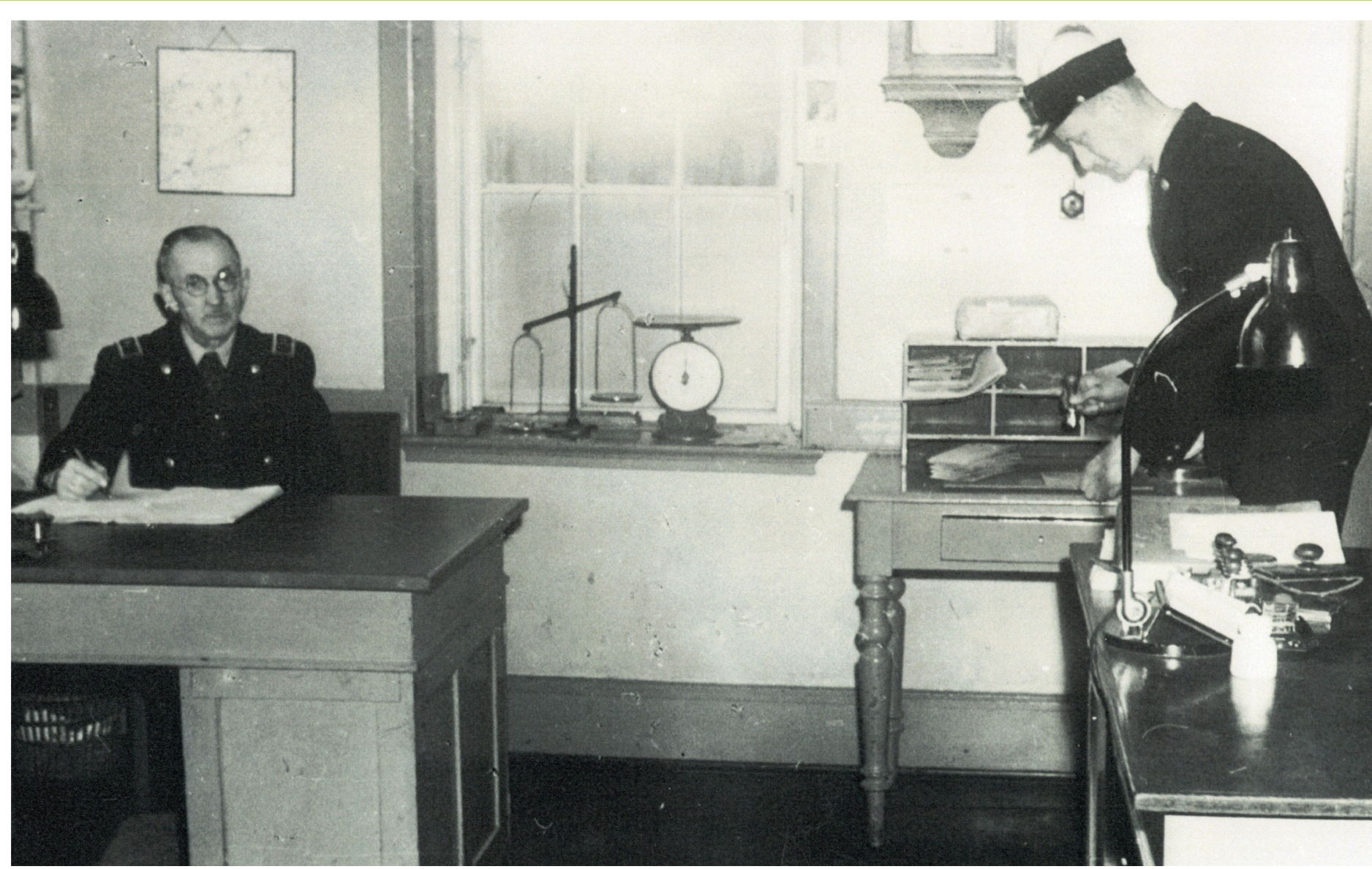

Den sidste stationsforstander på Lystrup station var Verner Nedergaard.

Her ses han i gang med at signalere afgang for toget.

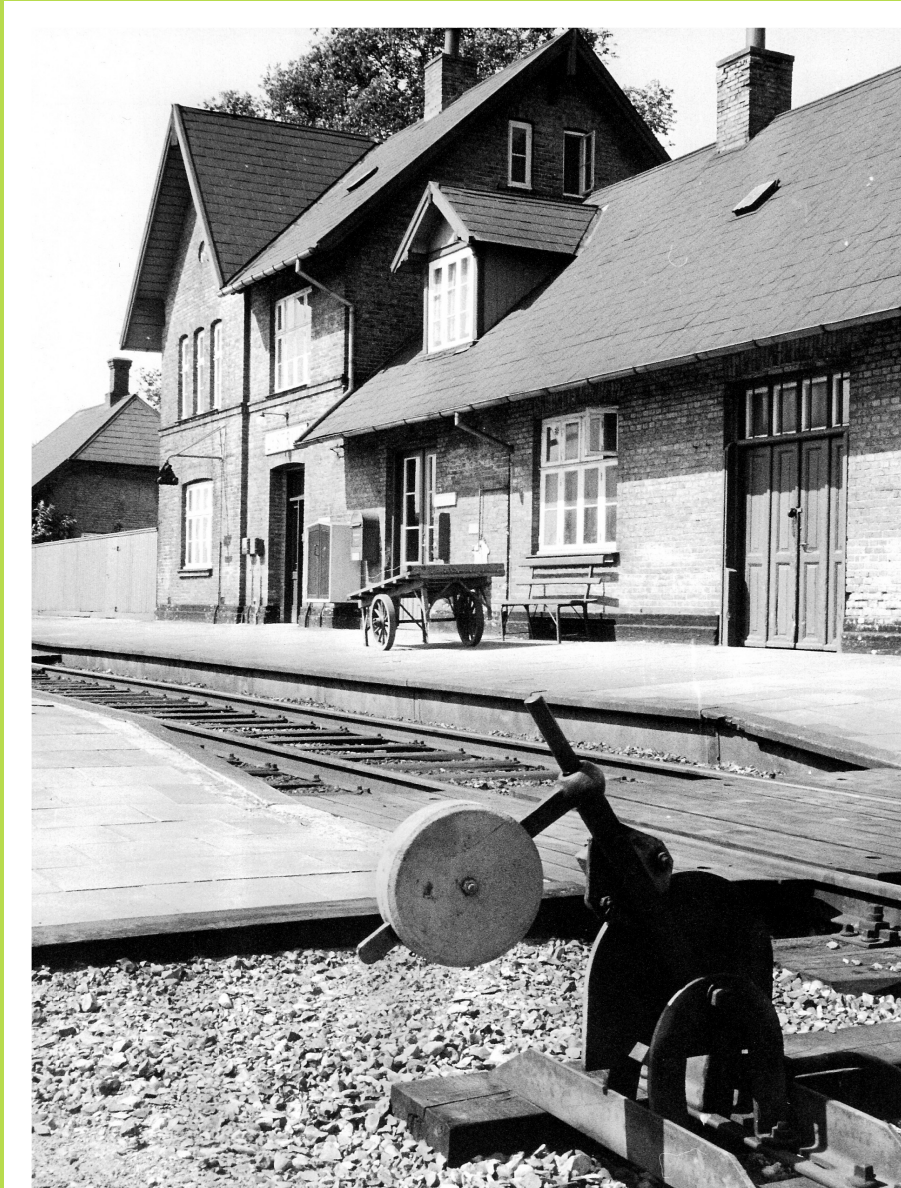

På stationsvejen lå kroen og en købmandsforretning, som på det tidspunkt, hvor billederne er taget (ca. 1908), blev drevet af Købmand R. Lykke. Kroen bar navnet Lystrup Restauration, og i krohaven var der en fin keglebane og veranda. Den blev brugt til både bespisning og udsækning. Her blev der også i flere år afholdt grundlovsmøder, og i kroen blev der helt op til slutningen af 1960'erne holdt danseskole. Den blev bygget i 1877 samtidig med stationen og opført af Mads Hansen Høker i Lisbjerg. Den gjorde Lystrup til et yndet udflugtsmål for Århusianerne.

I begyndelsen fik Lystrup og Elsted deres post via Lisbjerg, men med jernbanen Århus Ryomgård kom posten fra 1. december 1877 til Lystrup Station, idet der blev oprettet et brevsamlingssted. I 1916 opnåede Lystrup Station status som postekspedition, og den fungerede frem til 1. september 1976, hvor DSB opsiger kontrakten og postekspeditionen flytter til Handelscentret på Bystævnet. Posten er blevet sorteret og befordret med tog fra 1877, men 1. marts 1973 overtages sorteringen af P&T, og samtidig overgår befordringen til postautomobil fra Århus postkontor.

På billedet ses th. stationsbetjent Arne Møller og tv. stationsmester Peter Johannes Pedersen, der senere også var kasserer i Handelsbanken fra 1962 til 1964, inden banken fik egne lokaler.

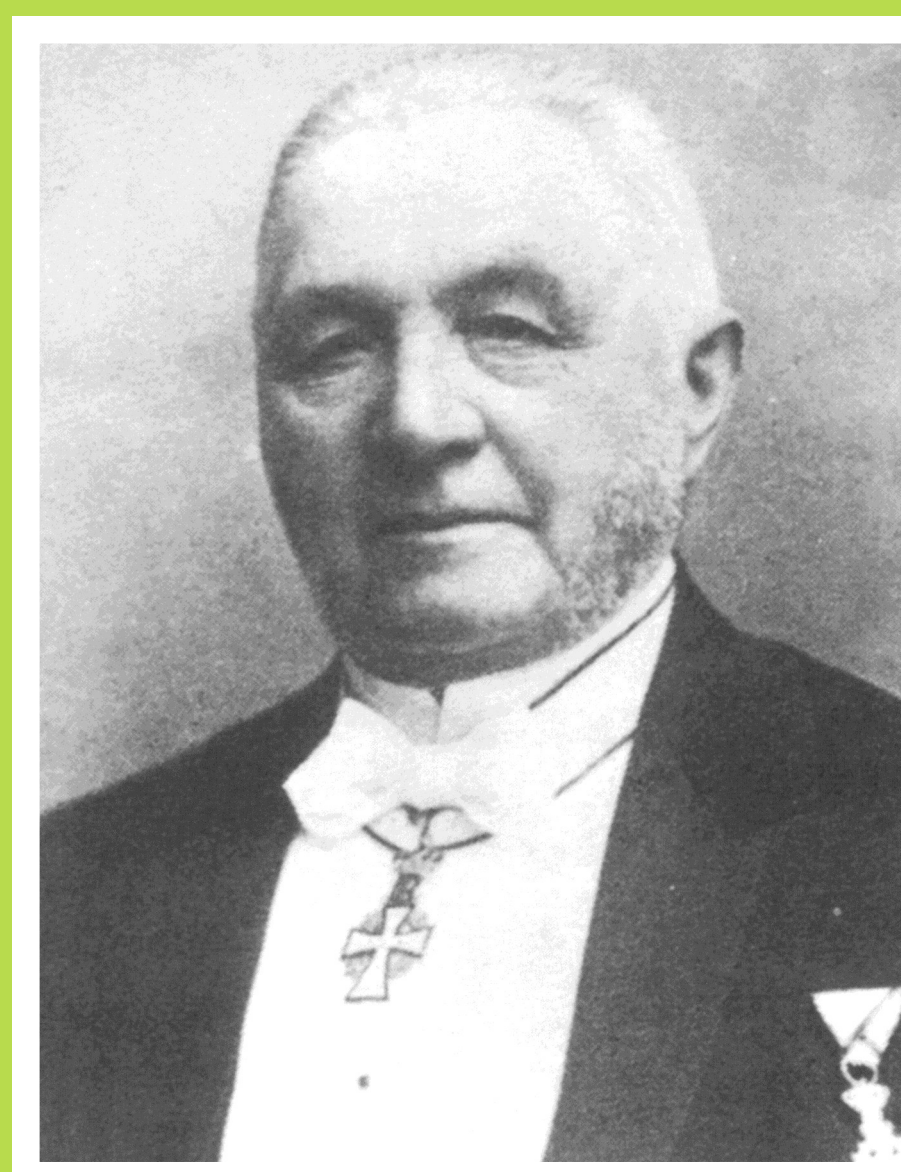

Stationen var fra starten afhængig af mange hænder. Således blev leddene og sporskifterne betjent ved håndkraft. På perronen ses en vogn, som ligeledes behøvede mandkraft for at kunne fragte gods.

Senere blev bommene først betjent fra stationen med lange wirer og senere automatisk, ligesom sporskifterne blev ændret fra manuelle sporskifter til fjernstyrede.

Langs banelinien var der små lodder, hvor folk kunne dyrke grøntsager til privat brug. På billedet ses baneformand Hintze og hans søn i gang med at grave kartofler op. Dermed blev området langs banen holdt og det gav samtidig haveejerne grøntsager til eget forbrug. Lodderne var attraktive og strakte sig langs banelinien fra Østbanen til Hornslet. Neden for Klintegården i Århus ses en lille reminiscens, hvor der i dag er kolonihaver.

Købmand og byrådspolitiker Hans Broge fra Århus var i 1873 en af initiativtagerne til at planlægge en jernbane fra Århus til Ryomgård til Randers-Ryomgård-Grenå banen.

